

**Міністерство освіти і науки України  
Поліський національний університет  
Кафедра бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту**

Кваліфікаційна робота  
на правах рукопису

**ШИНАЛЬСЬКА ІРИНА ПЕТРІВНА**

**УДК 657.2**

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА**

**ОБЛІК І АНАЛІЗ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ**

Спеціальність 071 – облік і оподаткування

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і тестів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

\_\_\_\_\_Ірина ШИНАЛЬСЬКА

Науковий керівник  
Вітер Світлана Анатоліївна  
кандидат педагогічних наук, доцент

**Житомир – 2023**

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту  
Поліського національного університету

Рецензент: \_\_\_\_\_

(місце роботи, посада, підпис і прізвище та ініціали)

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

\_\_\_\_\_ допустити до захисту \_\_\_\_\_

Голова комісії \_\_\_\_\_ Тетяна ГАЙДУЧОК \_\_\_\_\_

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Висновок кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту за  
результатами попереднього захисту:

\_\_\_\_\_ допустити до захисту \_\_\_\_\_

Протокол засідання кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та  
аудиту № \_\_\_\_\_ від \_\_\_\_\_ грудня 2023 року

В.о. завідувача кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Наталія МАЛЮГА \_\_\_\_\_

(підпис)

« \_\_\_\_\_ » грудня 2023 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Студентка ШИНАЛЬСЬКА Ірина Петрівна захистила кваліфікаційну роботу з  
оцінкою за шкалою \_\_\_\_\_ ECTS, сума балів \_\_\_\_\_ за  
національною шкалою з оцінкою \_\_\_\_\_

Секретар ЕК \_\_\_\_\_

(підпис)

Ганна МАЙДУДА

(прізвище та ініціали)

## Анотація

Шинальська І.П. Облік і аналіз видатків бюджетних установ. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 071 – облік і оподаткування. – Поліський національний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир. 2023.

У кваліфікаційній роботі обґрунтовано теоретичні положення та практичні рекомендації щодо удосконалення обліку та аналізу видатків бюджетних установ.

Під час проведеного дослідження було визначено та описано основні завдання стосовно організації обліку, уточнено класифікацію та склад видатків бюджетних установ. У кваліфікаційній роботі були оглянуті основні завдання фінансового аналізу установ державного сектору в цілому, а також аналізу видатків бюджетних установ зокрема.

Результати дослідження підтвердили, що обліково-аналітичне забезпечення управління видатками бюджетної установи складається з системи, яка призначена забезпечувати точну та безперервну роботу управлінського персоналу при формуванні необхідної суми видатків. Тому побудова ефективної обліково-аналітичної системи управління основними видатками бюджетної установи неможлива без розробки системи бухгалтерського обліку та її адаптації до потреб діяльності бюджетної установи.

Ключові слова: облік, аналіз, інформаційне забезпечення, бюджетні установи, видатки.

## **Abstract**

Shinalska I. Accounting and analysis of expenditures of budget institutions. - Manuscript.

Qualification work for obtaining a master's degree in specialty 071 - accounting and taxation. – Poliss National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr. 2023.

The qualification work substantiates the theoretical provisions and practical recommendations regarding the improvement of accounting and analysis of expenditures of budget institutions.

During the conducted research, the main tasks related to the organization of accounting were defined and described, the classification and composition of expenditures of budget institutions were clarified. The qualification work reviewed the main tasks of financial analysis of public sector institutions in general, as well as analysis of expenditures of budget institutions in particular.

The results of the study confirmed that the accounting and analytical support for the management of expenses of a budgetary institution consists of a system designed to ensure the accurate and continuous work of management personnel in the formation of the necessary amount of expenses. Therefore, the construction of an effective accounting and analytical system for managing the main expenses of a budget institution is impossible without the development of an accounting system and its adaptation to the needs of the budget institution.

Keywords: accounting, analysis, information support, budgetary institutions, expenditures.

## ЗМІСТ

Вступ.....	6
Розділ 1. Теоретичні основи організації бухгалтерського обліку та аналізу, видатків бюджетних установ .....	9
1.1. Видатки бюджетних установ як економічна категорія та об’єкт обліку і управління.....	9
1.2. Роль і функції бухгалтерського обліку та аналізу в системі управління бюджетними установами .....	17
1.3. Особливості господарської діяльності та економічний стан Глибоцької сільської ради .....	19
Розділ 2. Організація та методика облікового процесу видатків та відображення їх у звітності бюджетних установ .....	24
2.1. Організація первинного обліку формування видатків бюджетних установ	24
2.2. Організація та методика облікового процесу і відображення видатків у звітності.....	27
2.3. Аналіз видатків бюджетної установи .....	29
Висновки.....	35
Список використаних джерел.....	37
Додатки .....	41

## ВСТУП

**Актуальність теми дослідження.** У сучасній економіці ринкові відносини є основою всіх процесів. Проте держава не лише є спостерігачем за економічними процесами, вона активно займається економічною діяльністю та втручається в справи суб'єктів економіки. Крім того, держава є соціальним утворенням та виконує певні загальносоціальні функції. Для здійснення своєї діяльності держава створює систему установ. Різноманіття функцій, які виконуються установами, впливає на побудову їх системи бухгалтерського обліку та звітності, що різниці від суб'єктів господарювання.

Бухгалтерський облік в бюджетних установах відповідає за контроль за наявністю та обігом бюджетних і позабюджетних коштів. Ця система ґрунтується на принципах, прийнятих в міжнародній практиці, виконує управлінські, контрольні та інформаційні функції та має свої особливості. Найбільш специфічними об'єктами бухгалтерського обліку є доходи, видатки та результати виконання кошторису. В рамках загальної системи бухгалтерського обліку бюджетних установ, облік доходів і видатків, або, іншими словами, облік виконання кошторису доходів і видатків, є найбільш складним та відповідальним, вимагає найбільш детального розгляду та аналізу.

Управління установами у бюджетній сфері потребує розробки організаційних підходів до ведення бухгалтерського обліку, оскільки специфіка їх діяльності ставить особливі вимоги до формування інформації для облікових та контрольних цілей. В контексті реформування важливим є визначення сутності видатків бюджетних установ.

**Мета і завдання дослідження.** Мета кваліфікаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних та розробці науково-практичних рекомендацій спрямованих на удосконалення організації обліку та аналізу видатків в бюджетних

установах. Це є важливою передумовою для підвищення ефективності процесів управління державного сектору економіки України.

Для досягнення мети у кваліфікаційній роботі поставлено та вирішено наступні **завдання**:

- розкрити економічну сутність видатків в бюджетних установах;
- дослідити організацію обліку та аналізу видатків в бюджетних установах;
- провести аналіз господарської діяльності Глибочицької сільської ради;
- визначити завдання і роль системи обліку видатків;
- розглянути порядок ведення обліку видатків в бюджетних установах;
- провести аналіз видатків бюджетних установ.

**Об’єктом дослідження** є господарські операції, пов’язані з обліком і аналізом видатків в бюджетних установах.

**Предметом дослідження** є теоретичні та практичні аспекти обліку та аналізу видатків в бюджетних установах.

**Методи дослідження.** Дослідження ґрунтується на застосуванні різноманітних загальнонаукових теоретичних методів, таких як індукція, дедукція, аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, класифікація, а також специфічних методів, таких як метод абсолютних, відносних, середніх величин, порівняння, графічний метод і факторний аналіз. Висновки та пропозиції формуються на основі індуктивного та дедуктивного методів логічного мислення. Методи аналізу та синтезу використовуються для вивчення структури видатків бюджетної установи, а систематизація, узагальнення та класифікація застосовуються для категоризації та групування видатків відповідно до їх властивостей.

**Інформаційна база дослідження.** Основу інформаційної бази дослідження склали законодавчі та нормативні документи України, положення і стандарти бухгалтерського обліку; праці вітчизняних та іноземних вчених з питань обліку та аналізу видатків в бюджетних установах. Водночас, для отримання практичної інформації для дослідження були використані первинні документи, форми

статистичної, фінансової та податкової звітності, які були отримані безпосередньо в досліджуваній установі.

**Практичне значення отриманих результатів** полягає в тому, що їх реалізація на практиці допоможе поліпшити методологію та організацію обліку основних засобів на молокопереробних підприємствах. Впровадження результатів дослідження дозволить підвищити оперативність та аналітичність облікової інформації, розуміння фінансової звітності підприємства та зміцнити контроль за формуванням і динамікою основних засобів відповідно до законодавчих вимог, статуту та облікової політики на молокопереробних підприємствах.

**Структура кваліфікаційної роботи** включає вступ, два розділи, висновки та список використаних джерел (36 джерел). Загальний обсяг роботи складає 41 сторінку. У роботі міститься 4 рисунки, 6 таблиць та 10 додатків.



## РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ, ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

### 1.1. Видатки бюджетних установ як економічна категорія та об'єкт обліку і управління

У сучасних умовах трансформації до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, актуальність теми схеми бухгалтерського обліку та фінансової звітності у державному секторі набула особливого значення. Виникають специфічні проблеми у бюджетних установах, вирішення яких неможливе без ефективної організації бухгалтерського обліку.

Згідно з Бюджетним кодексом України, бюджетна установа – це орган, установа або організація, які передбачені у Конституції України, а також установи та організації, створені відповідно до закону органами місцевого самоврядування, і повністю утримуються за рахунок відповідного державного або місцевих бюджетів. Важливо відзначити, що бюджетні установи відносяться до категорії неприбуткових [5].

Фінансово-господарська діяльність бюджетних установ, як суб'єктів господарювання, має низку особливостей, які впливають на організацію обліку:

- бюджетні установи діють у формі державної або комунальної власності. Це визначає процес придбання власного капіталу як основи для започаткування та подальшого здійснення діяльності, а також впорядкування відчуження майна;
- бюджетні установи є неприбутковими організаціями, їхня діяльність спрямована на надання нематеріальних послуг, які не є конкретною продукцією, тому вони не призводять до отримання прибутку;
- процесі надання нематеріальних послуг бюджетні установи здійснюють видатки, які в економічному змісті відрізняються від витрат суб'єктів

підприємницької діяльності. Під видатками розуміються державні платежі, що не підлягають поверненню, тобто такі платежі, які не компенсуються фінансових вимог і не компенсуються;

- бюджетні установи показують постійне відставання в продуктивності праці в порівнянні з суб'єктами матеріального виробництва через обмежені можливості заміни живої праці технікою у сфері послуг. Таким чином, виробництво послуг відзначається великою трудомісткістю, а витрати на заробітну плату мають значну вагу у загальних витратах [3].

Цікавим фактом є те, що кожна бюджетна установа займається певною унікальною діяльністю, характерною саме для неї. Однак всі вони здійснюють економічну діяльність, як підтвердженням чого служить використання робочої сили, засобів та предметів праці бюджетними установами.

До характерних особливостей організації бюджетного обліку варто віднести такі аспекти: контроль за виконанням кошторису видатків; роздільний облік касових та фактичних видатків; організацію обліку згідно з різними статтями бюджетної класифікації [1].

Система бухгалтерського обліку в бюджетних установах є контрольною системою для моніторингу наявності та руху бюджетних та позабюджетних коштів. Вона будується на загальноприйнятих у міжнародній практиці принципах, виконує управлінську, контрольну та інформаційну функції, та має свої власні особливості [18].

Найбільш важливими елементами цього обліку є доходи, видатки та результати виконання кошторису. В контексті загальної системи бухгалтерського обліку бюджетних установ саме облік доходів та видатків, або ж облік виконання кошторису доходів та видатків, є найбільш вимогливим та відповідальним, тому вимагає докладної розробки та уважної уваги [2].

Витрати бюджетної установи свідчать про виконання основних функцій установи та ефективність виконання кошторису за відповідний звітний період

(наприклад, квартал або рік). Облік витрат установи є великим обсягом роботи, який потребує належної уваги та концентрації від спеціалістів під час їх відображення у бухгалтерському обліку. Крім того, необхідні знання особливостей обліку бюджетної установи та правильного відображення витрат відповідно до економічної класифікації. Отже, основною проблемою при відображенні витрат у бухгалтерському обліку є правильне віднесення витрат на відповідні цілі в розрізі кодів економічної класифікації [23].

Витрати є одним з ключових показників фінансово-господарської діяльності бюджетних установ. Контрольна функція обліку вимагає побудови системи, яка забезпечує отримання різноманітної інформації про витрати в залежності від місця та часу їх виникнення.

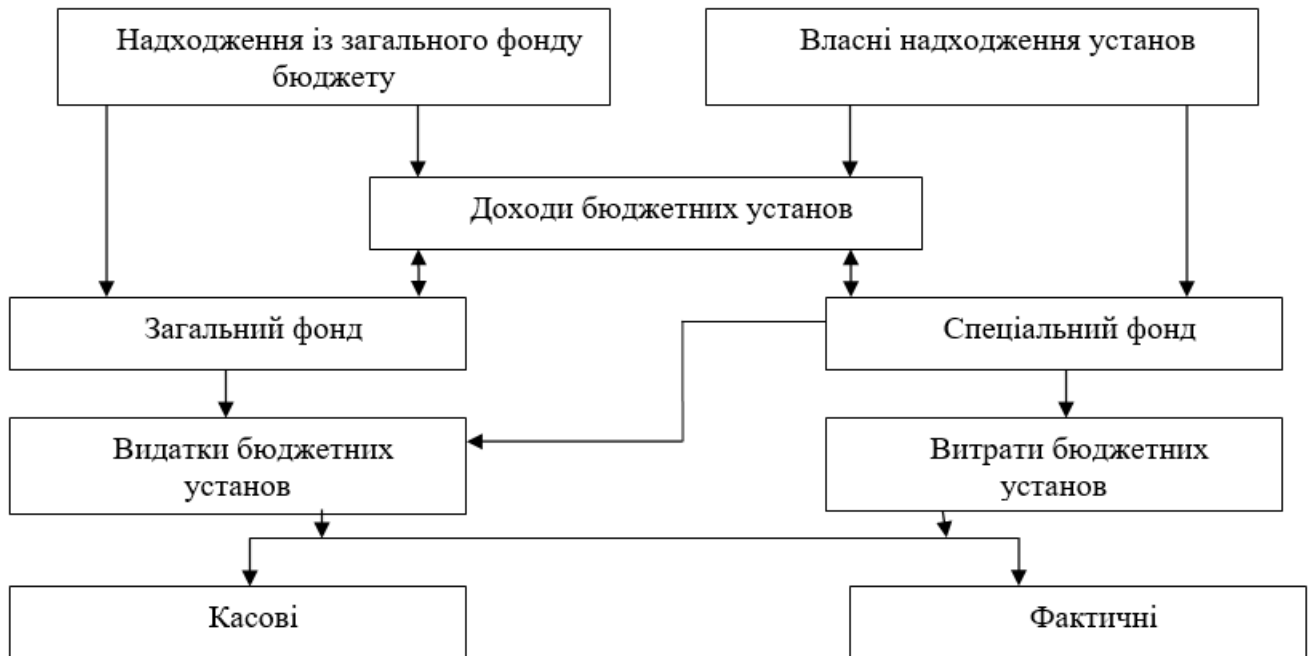
При організації бухгалтерського обліку в бюджетних установах необхідно дотримуватися нормативних документів, що забезпечить формування повної та достовірної інформації про діяльність установи та її майновий стан, а також сприятиме раціональному використанню державних фінансових ресурсів.

До видатків включаються нарахування заробітної плати та платежів єдиного соціального внеску, вартість необоротних активів та малоцінних та швидкозношуваних предметів, списання використаних матеріалів та господарських товарів, оплата різних видів послуг, виконані роботи з ремонту приміщень та обладнання, видатки, пов'язані з перебуванням у відрядженні, нараховані податки та платежі до бюджету та інші види витрат [18].

Так, видатки бюджетних установ можуть бути досить різноманітними, і законодавство надає різні класифікації видатків, такі як відомча, програмна, функціональна та економічна. Перші три класифікаційні групи визначають адресну функцію щодо видатків відповідних розпорядників коштів загалом, але мають обмежене використання у процесі бухгалтерського обліку, так як коди класифікації виступають основними реквізитами облікових реєстрів. Економічна класифікація видатків безпосередньо застосовується в системі бухгалтерського обліку, оскільки

саме її коди використовуються для планування та обліку видатків бюджетних установ.

Доходи, видатки та витрати бюджетних установ розглядаються як окремі аспекти обліку, але в системі бухгалтерського обліку бюджетних установ вони розглядаються у взаємозв'язку через причинно-наслідкові зв'язки (рис. 1.1).



**Рис. 1.1. Модель взаємодії доходів та витрат бюджетних установ**

Джерело: узагальнено автором за [8]

В системі бухгалтерського обліку бюджетних установ облік доходів і видатків є одним з найскладніших і відповідальних завдань. Це свідчить про традиційну другу назву системи – бухгалтерський облік виконання кошторису доходів і видатків. Організація обліку цих напрямків суттєво важлива і вимагає докладної розробки та уваги до деталей. Основні завдання належної організації бухгалтерського обліку видатків включають:

- забезпечення надійних даних для планування видатків на майбутній період;
- розробка системи для своєчасного та достовірного реєстрування інформації про здійснені видатки та витрати;

- забезпечення неперервного інформаційного потоку про оперативні дані з обліку між бухгалтерією та управлінням установи;
- уточнення робочої номенклатури економічної класифікації видатків;
- розробка робочої номенклатури статей витрат;
- забезпечення надходження достовірної інформації про результати виконання кошторису доходів і видатків [15].

На сьогоднішній день, основною метою обліку видатків є забезпечення ефективного розподілу державних ресурсів з подальшою оптимізацією витрат бюджетних коштів. Для досягнення цієї мети потрібно впроваджувати нові методики оцінки раціонального використання бюджетних ресурсів та впроваджувати набір показників, що відображають ефективність витрат коштів з бюджету. Це означає більшу увагу до забезпечення ефективності та продуктивності витрат, а також до визначення і вимірювання результатів витрачання бюджетних ресурсів.

Так, доходи та витрати бюджетних установ є самостійними об'єктами обліку, але у системі бухгалтерського обліку бюджетних установ вони розглядаються у взаємозв'язку через причинно-наслідковий характер їх зв'язку.

Раціональна організація бухгалтерського обліку сприяє ефективному контролю за виконанням плану доходів і видатків, можливість проведення аналізу результатів діяльності бюджетної установи за мінімальних витрат часу та коштів. Такий підхід сприяє підтримці ефективного фінансового управління та забезпеченню контролю за використанням бюджетних ресурсів.

Класифікацію видатків бюджетних установ представлено на рис. 1.2.

Управління видатками бюджету справді здійснюється через політику соціального маневрування, яка полягає у вирішенні фінансових протиріч між окремими суб'єктами економічних відносин у процесі перерозподілу ВВП. Суть полягає в тому, що державні структури втручаються у процес задоволення соціальних потреб суспільства через адміністративне управління, а не ринкові механізми.



**Рис. 1.2. Класифікація видатків бюджетних установ**

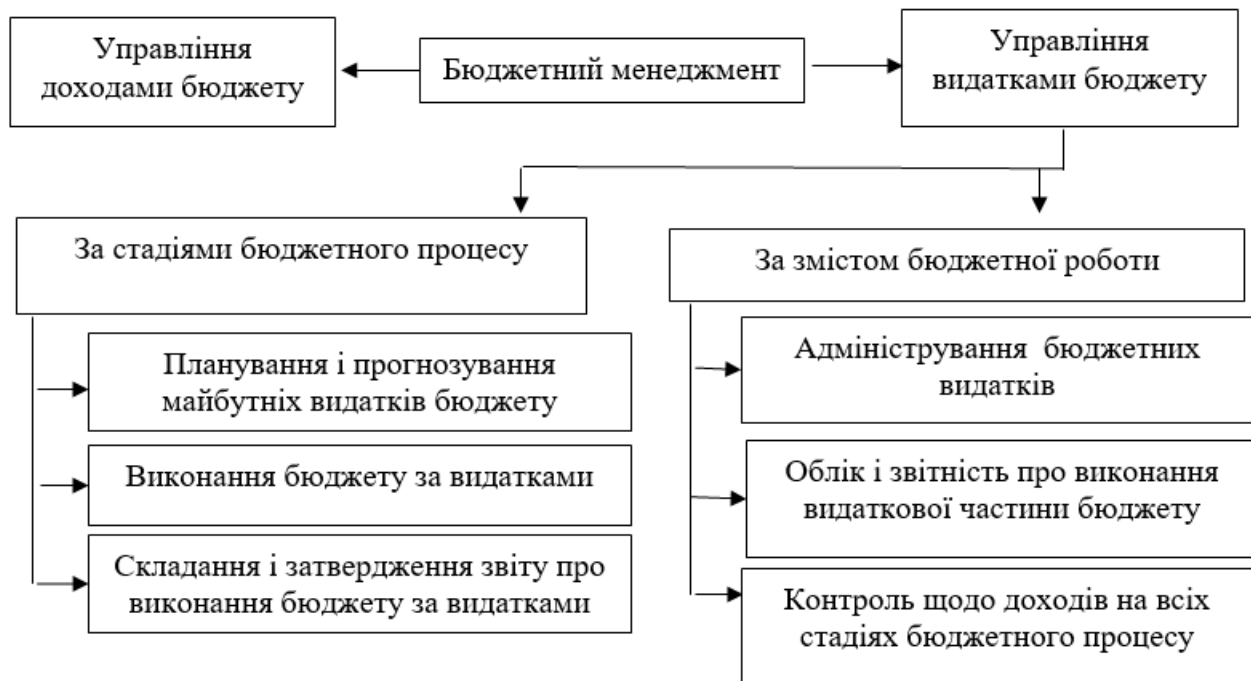
Джерело: узагальнено автором за [23]

Складність управління видатками полягає в впливі державних структур на процес перерозподілу бюджетних коштів та задоволення соціальних потреб суспільства. Обсяг, структура і спрямування видатків залежать від політичних рішень, що впливають на ефективний перерозподіл бюджетних коштів. На завершальному етапі цього процесу реалізується видаткова політика держави, яка визначає кінцеві напрямки використання бюджетних коштів.

Для реалізації управління видатками бюджету справді необхідно виокремлення його складових. Враховуючи теоретичні основи науки про управління та функції складових бюджетного менеджменту, їх можна поділити на дві групи: за

стадіями бюджетного процесу та за змістом бюджетної роботи. Стадії бюджетного процесу включають у себе такі складові, як планування бюджету, ухвалення бюджету, виконання бюджету та контроль за його виконанням.

Зміст бюджетної роботи включає в себе складові, пов'язані з розподілом бюджетних коштів на окремі сфери та програми, оцінкою результативності витрат, а також аналізом та звітністю щодо використання коштів. Цей підхід дозволяє структурувати управління видатками бюджету та допомагає забезпечити ефективне планування та виконання бюджету, контроль за витратами та забезпечення аналізу ефективності використання коштів (рис. 1.3).



*Рис. 1.3. Складові управління видаткам и державного бюджету*

Джерело: узагальнено автором за [7]

Дійсно, управління видатками бюджету включає в себе складові за стадіями бюджетного процесу та за змістом бюджетної роботи [2; 3]:

До першої групи відносять планування видатків бюджету, організацію виконання видаткової частини бюджету і затвердження звітності про виконання

бюджетних видатків. Це організаційно-технічні заходи, що спрямовані на ефективне планування та виконання бюджету.

Компоненти другої групи - це адміністрування бюджетних видатків, облік і звітність, а також контроль за витратами на всіх етапах бюджетного процесу - представляють собою методи, інструменти та підходи, які використовуються під час роботи з бюджетом.

Розподіл складових управління видатками бюджету на дві групи дійсно дає можливість краще розуміти сутність цього процесу, розмежовуючи організаційні заходи та методи виконання бюджету. Крім цього, виокремлення складових за стадіями бюджетного процесу відображає зв'язок і послідовність кроків у управлінні видатками бюджету, спираючись на законодавчі та методичні вимоги.

Так, видатки бюджетних установ, пов'язані з наданням нематеріальних послуг, мають свою специфіку та відрізняються від витрат госпрозрахункових підприємств та організацій.

Під видатками в бюджетних установах зазвичай розуміють державні платежі, які не підлягають поверненню і не компенсують фінансові вимоги. Це можуть бути виплати зарплати, соціальні виплати, закупівля товарів і послуг для надання нематеріальних послуг, платежі за комунальні послуги тощо. Основна відмінність в тому, що бюджетні установи фінансуються з бюджету, тобто з грошей, зібраних у вигляді податків та інших платежів, і не мають комерційної мети, тоді як госпрозрахункові підприємства мають на меті отримання прибутку.

Отже, видатки є ключовим показником діяльності бюджетних установ. Вони є основою для визначення результатів виконання кошторису доходів і видатків, а також для аналізу з метою виявлення внутрішніх резервів.



## **1.2. Роль і функції бухгалтерського обліку та аналізу в системі управління бюджетними установами**

Бухгалтерський облік та аналіз грають важливу роль у системі управління бюджетними установами. Основні функції бухгалтерського обліку включають в себе збір, обробку та подання фінансової інформації для прийняття управлінських рішень. Бухгалтерський облік дозволяє враховувати фінансові операції та регулювати фінансові потоки.

Бухгалтерський облік у бюджетних установах зазвичай вимагає точності та відповідності нормам та правилам бюджетного управління. Він включає в себе фіксацію всіх фінансових операцій, витрат і доходів, а також ведення обліку майна та забезпечення порядку з паперовими та електронними документами [6].

Щодо функцій бухгалтерського обліку, це включає в себе управління касовими потоками, контроль за бюджетом, підготовку фінансової звітності, звітність перед стейкхолдерами (зокрема перед урядом та громадськістю), а також готування до аудитів та повідомлень для урядових органів.

Щодо аналізу, він може включати в себе визначення фінансових та економічних показників, таких як показники ефективності використання коштів, аналіз фінансових ризиків та можливостей для оптимізації фінансів.

Ця інформація може бути використана для прийняття рішень управлінцями щодо виділення бюджетних коштів, формування стратегії фінансового управління та планування майбутніх бюджетних періодів. Також аналіз фінансової інформації може допомогти виявити можливості для підвищення ефективності витрачання бюджетних коштів та оптимізації фінансових процесів.

Крім того, звітність та аналіз фінансової діяльності можуть також допомагати керівництву установи та іншим зацікавленим стейкхолдерам у виявленні проблемних питань, відстеженні фінансових тенденцій та забезпеченні фінансової стабільності установи.

Важлива роль бухгалтерського обліку та аналізу в системі управління бюджетними установами підкреслюється необхідністю забезпечення ефективного управління фінансами, відкритості та відповідності стандартам та правилам, а також раціонального використання бюджетних ресурсів для досягнення стратегічних цілей [35]. Загалом, бухгалтерський облік та аналіз у системі управління бюджетними установами допомагають забезпечити прозорість та відкритість фінансової діяльності, контроль витрат та доходів, виявлення та усунення ризиків, а також забезпечують інформацію для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Щодо аналізу, він включає в себе оцінку фінансових показників, здійснення прогнозування та аналізу витрат, прибутку та ефективності витрачання бюджетних коштів. Аналітична інформація, що отримується в результаті аналізу, може бути використана для вдосконалення стратегічного та оперативного управління установою, а також для виявлення можливостей оптимізації фінансових процесів і підвищення ефективності витрачання бюджетних коштів.

Аналіз видатків дозволяє керівництву установи виявити, які саме сфери потребують більш детального аналізу та контролю, де можливі резерви для оптимізації витрат. Цей процес може також допомогти виявити ефективність та доцільність витрачання коштів, а також визначити пріоритети для подальшого фінансового планування [22].

Отже, аналіз видатків має важливе значення для планування та управління фінансами бюджетних установ, дозволяючи оптимізувати витрати та забезпечувати ефективність використання бюджетних коштів.

Бухгалтерський облік та аналіз також можуть допомагати управлінню установою у виявленні ефективності програм та проектів, їх впливу на фінансове становище установи та оцінці ризиків. Аналіз бюджету дозволяє прогнозувати потреби у ресурсах та встановлювати раціональні рішення з використання бюджетних коштів. Всі ці фактори сприяють оптимізації управління бюджетними установами та досягненню їх стратегічних цілей.

Таким чином, бухгалтерський облік та аналіз відіграють ключову роль у забезпеченні фінансової дисципліни та ефективного управління ресурсами в бюджетних установах. Вони надають керівництву та стейкхолдерам необхідну фінансову інформацію для прийняття обґрунтованих стратегічних рішень та сприяють досягненню фінансової стабільності та успішності управління.

### **1.3. Особливості господарської діяльності та економічний стан Глибоцької сільської ради**

Глибоцька сільська рада, як і будь-яка інша сільська рада, відповідає за управління сільським населеним пунктом та забезпечення розвитку його території. Зазвичай її функції включають управління місцевим бюджетом, розвиток інфраструктури, аграрні та соціальні програми, регулювання земельних відносин та інші аспекти місцевого самоврядування.

Глибоцька сільська рада може включати в себе бухгалтерську та фінансову службу, яка відповідає за ведення обліку та фінансовий аналіз коштів, які виділяються на розвиток району та для забезпечення потреб громади. Бухгалтерія веде облік доходів та витрат, розрахунки з бюджетом, формування та подання звітів перед вищими фінансовими установами. Таким чином, управління фінансами та бюджетом Глибоцької сільської ради має ключове значення для забезпечення сталого розвитку сільської місцевості та задоволення потреб громади.

Бухгалтерська та фінансова служба Глибоцької сільської ради здійснює аналіз ефективності витрат бюджетних коштів, вивчати фінансове планування та розроблювати бюджетні стратегії для розвитку району. Крім цього, бухгалтерія важлива для забезпечення прозорості та відповідності управління фінансами законодавству та вимогам бюджетних правил. Такий підхід допомагає зберігати

довіру громадян до місцевої влади та забезпечує дотримання фінансової дисципліни в управлінні місцевим бюджетом.

Аналіз динаміки активів Глибочицької сільської ради за 2020-2022 рр. представлено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

**Аналіз динаміки активів Глибочицької сільської ради загального фонду бюджету за 2020-2022 рр., грн.**

АКТИВ	Роки			Відхилення 2022 до 2020 рр.	
	2020	2021	2022	грн	%
<b>I. НЕФІНАНСОВІ АКТИВИ</b>					
Основні засоби:	40787113	494099174	41433078	645965	101,6
первісна вартість	66201800	81489411	71225759	5023959	107,6
знос	25414687	32080237	29792681	4377994	117,2
Незавершені капітальні інвестиції	17552294	12963865	11502268	-6050026	65,5
Запаси	2994290	761935	1375377	-1618913	45,9
Виробництво					
Усього за розділом I	61333697	63134974	54310723	-7022974	88,5
<b>II. Фінансові активи</b>					
Поточна дебіторська заборгованість за виданими авансами		-	56575	56575	-
Поточна дебіторська заборгованість за розрахунками за товари, роботи, послуги	12365	-	-	-	-
Поточна дебіторська заборгованість за розрахунками із соціального страхування	113587	-	6626	-106961	5,8
Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів у національній валюті	156775	49180	50230	-106545	32,0
Усього за розділом II	282727	49180	113431	-169296	40,1
<b>БАЛАНС</b>	<b>61616424</b>	<b>63184154</b>	<b>54424154</b>	<b>-7192270</b>	<b>88,3</b>

Джерело: узагальнено автором за фінансовою звітністю Глибочицької сільської ради

З проведеного аналізу складу активів установи можна зробити висновок про те, що в 2022 році в порівнянні з 2020 роком збільшилась сума активів Глибочицької сільської ради на 71922770 грн. або на 11,7 % Це відбулося за рахунок зменшення нефінансових активів за досліджуваний період на 7022974 тис. грн, або на 11,5 %.

В свою чергу вартість фінансових активів зменшилась на 169296 грн або на 59,9 % за рахунок зменшення суми грошових коштів та їх еквівалентів розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів зменшилась на 106545 грн, або на 68,0 %

Аналіз динаміки джерел формування майна Глибочицької сільської ради за 2020-2022 рр. представлено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

**Аналіз динаміки джерел формування майна Глибочицької сільської ради за 2020-2022 рр., грн.**

АКТИВ	Роки			Відхилення 2022 до 2020 рр.	
	2020	2021	2022	грн	% (раз)
<b>I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ</b>					
Внесений капітал	45713692	52695123	42427322	-3286370	92,8
Капітал у дооцінках	378999	8705280	8705280	8326281	У 23,0 р.
Фінансовий результат	-2142148	-11180114	-8288760	-6146612	У 3,9 р.
Цільове фінансування	17552294	12963865	11502268	-6050026	65,5
Усього за розділом I	61502837	63184154	54346110	-7156727	88,4
<b>II. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ</b>					
Поточні зобов'язання:					
за платежами до бюджету	22150	-	1461	-20689	6,6
за розрахунками за товари, роботи, послуги	-	-	71418	-	-
за розрахунками з оплати праці	91437	-	5165	-86272	5,6
Усього за розділом II	113587	-	78044	-35543	68,7
<b>БАЛАНС</b>	61616424	63184154	54424154	-7192270	88,3

Джерело: узагальнено автором за фінансовою звітністю Глибочицької сільської ради

З проведеного аналізу складу пасивів установи можна зробити висновок про

те, що в 2022 році в порівнянні з 2020 роком зменшилась сума пасивів Глибочицької сільської ради на 7192270 грн. або на 11,7 %. Це відбулося за рахунок зменшення власного капіталу та фінансового результату за досліджуваний період на 7156727 грн, або на 11,6 %. Водночас сума зобов'язань зменшилась на 35543 грн. або на 31,3 %.

Проаналізуємо показники господарської діяльності Глибочицької сільської ради, дані представлено в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

### Аналіз діяльності Глибочицької сільської ради за 2020-2022 рр., грн.

ПОКАЗНИКИ	Роки			Відхилення 2022 до 2020 рр.	
	2020	2021	2022	грн	% (раз)
1	2	3	4	5	6
<b>ДОХОДИ</b>					
Доходи від обмінних операцій					
Бюджетні асигнування	55732604	34273769	24529683	-31202921	44,0
Доходи від надання послуг	353353	-	-		
Усього доходів від обмінних операцій	56085957	34273769	24529683	-31556274	43,7
Доходи від необмінних операцій					
Трансферти	3970283	2162913	9169745	5199462	У 2,3 р.
Інші доходи від необмінних операцій	-	-	229222		
Усього доходів від необмінних операцій	3970283	2162913	9398967	5428684	У 2,4 р.
Усього доходів	60056240	36436682	33928650	-26127590	56,5
<b>ВИТРАТИ</b>					
Витрати за обмінними операціями					
Витрати на виконання бюджетних програм	52765352	30627608	20130191	-32635161	38,2
Витрати на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт)	362260	-	-		
Інші витрати за обмінними операціями	17436	780	900	-16536	5,2

## Продовження табл. 1.3

1	2	3	4	5	6
Усього витрат за обмінними операціями	53145048	30628388	20131091	-33013957	37,9
Витрати за необмінними операціями					
Трансферти	3970283	2162913	9169745	5199462	У 2,3 р.
Інші витрати за необмінними операціями	2699001	4914901	5266104	2567103	195,11
Усього витрати за необмінними операціями	6669284	7077814	14435849	7766565	У 2,1 р.
Усього витрат	59814332	37706202	34566940	-25247392	57,8
Профіцит/дефіцит за звітний період	241908	-1269520	-638290	-880198	-263,9

Джерело: узагальнено автором за фінансовою звітність Глибочицької сільської ради

Провівши аналіз господарської діяльності Глибочицької сільської ради за 2017-2018 рр. можна зробити висновок, що сума доходів збільшилась на 1180597 грн, або на 1,9 %, а сума витрат збільшилась на 8753814 грн., або на 15,4 %. У 2018 р. профіцит бюджету склав 1685591 грн. В загальній сумі доходів найбільшу частку займають бюджетні асигнування 52213333 грн та доходи від надання послуг (виконання робіт) припадає 24 878 020 грн.

В загальній сумі витрат найбільша частка припадає на витрати на виконання бюджетних програм 51753777 грн. та витрати на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт) 127258 грн.

Бухгалтерський облік в Глибочицької сільської ради, як і в усіх бюджетних установах має певні особливості, адже ці структури створюються з метою забезпечення виконання функцій держави.

## **РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ ВИДАТКІВ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ ЇХ У ЗВІТНОСТІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ**

### **2.1. Організація первинного обліку формування видатків бюджетних установ**

Організація обліку видатків в сільській раді є ключовим елементом фінансового управління та дозволяє забезпечити прозорість та контроль у використанні фінансових ресурсів.

Організація обліку видатків в Глибочицькій сільській раді включає в себе комплекс дій з фіксації, обліку та контролю за рахунками всіх витрат, пов'язаних із діяльністю сільської ради. Основними завдання організації обліку видатків в Глибочицькій сільській раді є:

1. Систематичне реєстрування всіх видатків, які включають у себе розходи на заробітну плату, придбання товарів, послуг та інші витрати.
2. Ведення первинного обліку видатків, де фіксуються всі операції, зумовлені витратами сільської ради.
3. Контроль за дотриманням бюджетних обмежень та забезпечення правильності розпорядження фінансовими ресурсами.
4. Складання фінансової звітності, яка містить інформацію щодо видатків.
5. Дотримання вимог законодавства з питань бухгалтерського обліку та податкової звітності.
6. Вивчення можливостей оптимізації витрат та удосконалення системи управління фінансами для підвищення ефективності фінансових процесів.



Ці завдання спрямовані на ефективне та відповідальне управління фінансовими ресурсами сільської ради з метою забезпечення стабільності та ефективності фінансових процесів.

Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" передбачено, що в бюджетних установах відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення належної документації в первинних документах, збереження облікових записів та звітності протягом певного строку, проте не менше ніж тривалість трьох років, покладається на державу через уповноважені органи влади, а також на керівника та головного бухгалтера бюджетної установи [29].

Під час господарської діяльності Глибочицької сільської ради виникають витрати, пов'язані з розрахунковими відносинами з покупцями. Для цих відносин зазвичай необхідне укладання контрактів на купівлю-продаж товарів і матеріальних цінностей, угод про надання послуг та актів виконаних робіт. Договір купівлі-продажу є комерційним документом, що регламентує угоду між сторонами щодо поставки товарів. У цьому документі фіксується зобов'язання продавця передати певне майно покупцеві та обов'язок покупця прийняти його і сплатити за встановленою ціною.

Також, важливими первинними документами для обліку отримання та витрачання бюджетних коштів є акти, угоди, контракти, видаткові накладні, платіжні доручення, за допомогою яких здійснюється перерахування грошей на рахунок підприємства-постачальника. Підтвердженням оплати за продукцію є виписка з рахунку підприємства-постачальника та квитанції.

Документи з обліку витрат на оплату праці в Глибочицької сільської ради фіксують трудові затрати на виконання конкретних робіт та нараховану за це оплату. Основним первинним документом, що відображає відпрацьований час є таблиць обліку робочого часу. Його складають в одному екземплярі щомісяця окремо за

виробничими підрозділами і категоріями працюючих. Для видачі заробітної плати використовується Розрахунково-платіжна відомість.

В Глибочицькій сільській раді формується кілька розрахунково-платіжних відомостей, результати яких об'єднуються в зведення. Це зведення використовується як меморіальний ордер для виплати заробітної плати.

При нарахуванні заробітної плати з коштів спеціального фонду вони групуються за видами цих коштів. Після складання розрахунково-платіжних відомостей в Глибочицької сільської ради формується форма N 405-авт "Зведення розрахункових відомостей заробітної плати і стипендій", яка використовується для автоматизованого обліку бухгалтерських даних після підсумку за коштами загального фонду.

До меморіального ордера додаються всі необхідні документи, які є підставою для нарахування заробітної плати (такі як таблиці використання робочого часу, витяги з наказів про зарахування та звільнення працівників тощо). В кінці місяця узагальнюються дані з меморіального ордера, і відповідні кореспонденції рахунків записуються до книги "Журнал-головна". Меморіальний ордер підписується виконавцем, особою, що його перевірила, та головним бухгалтером [29].

Отже, організація обліку видатків в Глибочицькій сільській раді є важливим елементом фінансового управління, який має на меті забезпечення прозорості, ефективності та контролю фінансових ресурсів для оптимального використання коштів районної ради. Ефективна система обліку дозволяє забезпечити своєчасне та точне відображення всіх витрат, забезпечуючи тим самим стабільність та ефективність фінансових процесів в органі.

## **2.2. Організація та методика облікового процесу і відображення видатків у звітності**

В Глибочицькій сільській раді всі витрати обліковуються відповідно до бюджетної класифікації, встановленої Бюджетним кодексом та Інструкцією щодо застосування економічної класифікації бюджетних видатків.

Особливістю системи обліку видатків в установі є їхній розподіл на касові та фактичні загального та спеціального фондів. Касові видатки відображають суму коштів, отриманих та витрачених установою з подальшим розподілом за кодами економічної класифікації видатків. Це дозволяє мати інформацію про касове виконання бюджету та залишки невикористаних коштів на певну дату.

Головною метою обліку касових видатків є забезпечення контролю за цільовим використанням бюджетних коштів відповідно до затвердженого кошторису Глибочицької сільської ради. Касові видатки здійснюються з єдиного казначейського рахунку на підставі платіжних доручень, які установа подає до територіальних органів Державного казначейства. Разом з платіжними дорученнями подаються документи, що підтверджують цільове використання коштів.

Аналітичний облік касових видатків ведеться окремо за кожним реєстраційним рахунком відповідно до кодів функціональної та економічної класифікації. Для цього установа використовує картки аналітичного обліку касових видатків, які відкриваються щомісяця та щоденно заповнюються бухгалтером на підставі виписок органів Державного казначейства. Щомісяця на реєстраційні рахунки установи зараховуються суми грошових коштів для покриття касових видатків, а дані про ці суми заносяться на зворотному боці картки. Бухгалтер робить підсумки із реєстраційних карток щомісяця та з початку року, враховуючи покриття витрат.

Кореспонденція рахунків з обліку видатків загального фонду в Глибочицькій сільській раді представлена в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Господарські операції з відображення в обліку фактичних видатків в  
Глибочицької сільської ради за серпень 2023 р.**

№ з/п	Зміст господарських операції	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1	Нарахована допомога з тимчасової непрацездатності	2124	6521/1	5056,45
2	Нарахована заробітна плата за місяць	8021	6521/1	147492,64
3	Утримано ПДФО	6521/1	6321/1	27458,84
4	Перерахована заробітна плата на карткові рахунки працівників	6521/1	6524	121278,73
5	Утримано благодійні внески (лікарняна каса)	6521/1	6525	452,00
6	Утримано профвнески	6521/1	6526	1071,27
7	Утримано військовий збір	6521/1	6661	2288,25
8	Нараховано Єдиний соціальний внесок	8022	6323/1	28986,81
9	Списано запаси	1524	8023	2524,71

Джерело: узагальнено автором на основі первинних та зведених документів Глибочицької сільської ради

Користуючись розподілом на касові та фактичні загального та спеціального фондів, видатки загального фонду Глибочицької сільської ради аналітично обліковуються у розрізі програм та у розрізі кодів економічної класифікації видатків. Що стосується видатків спеціального фонду, то вони обліковуються більш детально у розрізі кодів економічної класифікації та у складі структурних підрозділів, які надають послуги чи виді видів доходів. Це дозволяє здійснювати більш детальний контроль за видатками та забезпечувати ефективне управління фінансовими ресурсами.

Методика обліку базується на обов'язковому обґрунтуванні фактичних видатків документами, як-от актами, вимогами, забірними картками, звітами про використання коштів, рахунками, розрахунково-платіжними відомостями, накладними та іншими документами. Синтетичний облік касових видатків здійснюється у накопичувальних відомостях, зокрема у №1 (касові операції), №2 (облік руху грошових коштів загального фонду), та №3 (облік руху грошових коштів

спеціального фонду). Це дозволяє вести точний облік та забезпечувати ефективний контроль за рухом коштів та їх використанням [26].

Процес обліку фактичних видатків їх систематизацію в облікових регістрах в розрізі кореспонденції субрахунків та кодів економічної класифікації видатків із відокремленим відображенням фактичних видатків за джерелами їх покриття є важливим для забезпечення точності обліку та ефективного управління фінансовими ресурсами, наприклад: Накопичувальна відомість за розрахунками з іншими дебіторами (Меморіальний ордер N 4 (форма N 408 (бюджет))); Зведення розрахункових відомостей із заробітної плати та стипендій (Меморіальний ордер N 5 (форма N 405 (бюджет))); Накопичувальна відомість за розрахунками з іншими кредиторами (Меморіальний ордер N 6 (форма N 409 (бюджет) [26].

Всі ці операції сприяють належному контролю та аналізу фінансових операцій, визначенню джерел покриття видатків та забезпеченню фінансової стійкості організації.

### **2.3. Аналіз і контроль видатків та використання їх результатів в управлінні бюджетною установою**

Контроль за правильністю складання кошторису доходів і видатків Глибочицької сільської ради є дуже важливим етапом у забезпеченні ефективного використання державних ресурсів. Кошторис доходів і видатків є передумовою для забезпечення дисципліни витрачання бюджетних коштів та підвищення ефективності управління державними ресурсами. Аналіз та контроль його складання та виконання дозволяє переконатися у правильності та обґрунтованості планування витрат та доходів. Це допомагає уникнути можливих фінансових ризиків та забезпечує раціональне використання бюджетних коштів. Таким чином, аналіз та контроль за складанням та виконанням кошторису доходів і видатків сприяє

ефективному управлінню фінансовими ресурсами та дотриманню бюджетної дисципліни.

Аналіз входить до процесу управління бюджетною установою та є важливою складовою частиною у прийнятті рішень. Спираючись на облікову, статистичну та оперативну інформацію, економічний аналіз забезпечує одержання якісної та кількісної оцінки змін, що відбуваються в бюджетній установі, відповідно до заданої стратегічної програми дій. Цей процес дозволяє керівництву здійснювати обґрунтовані управлінські рішення, враховуючи фінансовий стан та результативність діяльності установи. Аналіз також сприяє виявленню тенденцій, ідентифікації головних чинників впливу, аналізу ризиків та формулюванню рекомендацій для подальшого управлінського рішення. В результаті, економічний аналіз допомагає бюджетним установам ефективно реагувати на зміни та досягати стратегічних цілей.

Основними завданнями виконання кошторису видатків бюджетних установ є:

1. Оцінювання дотримання кошторису в цілому та за економічними елементами видатків, що включає перевірку відповідності фактичних видатків планованим кошторисним показникам загалом, а також за окремими елементами видатків.

2. Аналіз структури видатків та їх змін допомагає розуміти, як і на що витрачаються бюджетні кошти, та виявляти можливості для оптимізації витрат.

3. Визначення факторів, що викликали відхилення фактичних видатків від кошторисних, що дозволяє ідентифікувати причини відхилень від запланованих видатків та вживати заходи для їх виправлення.

4. Виявлення резервів підвищення ефективності використання ресурсів установи, тобто аналізується, які ресурси використовуються неефективно, та визначаються можливості для їх оптимізації.

5. На основі отриманих результатів розробляються конкретні заходи та стратегії для підвищення ефективності використання ресурсів.

Зазначені завдання аналізу вивчення витрат бюджетних установ за окремими видами та напрямками є важливими для розуміння, як саме використовуються бюджетні кошти. Це дозволяє отримати детальну картину видатків і визначити, чи досягнуті цілі, встановлені для витрат.

Щодо інформаційного підґрунтя управлінських рішень, звіт про результати діяльності бюджетної установи дійсно є ключовим джерелом інформації. Цей звіт об'єднує докладні дані про доходи, видатки та фінансові результати виконання бюджету, включаючи виявлення дефіциту або профіциту.

Порівняння доходів та видатків бюджету та визначення фінансового результату (дефіциту/профіциту) дає змогу керівництву робити обґрунтовані рішення про те, як використовуються бюджетні кошти, чи необхідні додаткові ресурси або потрібні заходи для оптимізації витрат. Також, ця інформація є важливою для звітності перед зацікавленими сторонами та громадськістю.

Отже, звіт про результати діяльності є дуже важливим інструментом для управлінського аналізу фінансової діяльності бюджетних установ та для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Проведемо аналіз видатків бюджету за функціональною класифікацією видатків Глибочицької сільської ради за 2020-2022 рр. (табл. 2.2).

Аналізуючи дані таблиці можна зробити висновок, що сума видатків бюджету за функціональною класифікацією видатків в Глибочицькій сільській раді у 2022 р. в порівнянні з 2020 р. зменшилася на 25247392 грн, або на 42,2 %, за рахунок зменшення суми видатків на загальнодержавні функції на 1799259 грн, або на 11,7 % та суми видатків на економічну діяльність на 3517839 грн, або на 27,2 %.

Таблиця 2.2

**Аналіз видатків бюджету за функціональною класифікацією видатків  
Глибочицької сільської ради за 2020-2022 рр., грн.**

Показники	Роки			Відхилення 2022 до 2020 рр.	
	2020	2021	2022	грн	%
Загальнодержавні функції	15345549	23454851	13546290	-1799259	88,3
Громадський порядок, безпека та судова влада		-	3041974	-	-
Економічна діяльність	12935259	770764	9417420	-3517839	72,8
Житлово-комунальне господарство	1256928	8466367	1285228	28300	102,3
Духовний та фізичний розвиток	2386220	99319	-	-	-
Соціальний захист та соціальне забезпечення	2531069	4914901	7276028	4744959	У 2,9 р.
Усього	59814332	37706202	34566940	-25247392	57,8

Джерело: узагальнено автором на основі фінансової звітності Глибочицької сільської ради

Проведемо аналіз елементи витрат за обмінними операціями Глибочицької сільської ради за 2020-2022 рр. (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

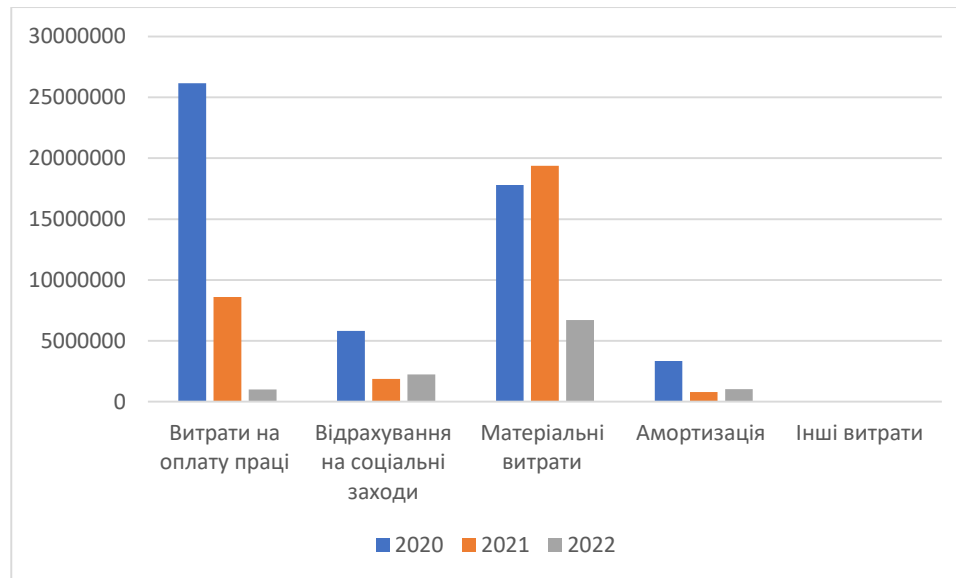
**Аналіз елементів витрат за обмінними операціями Глибочицької сільської  
ради за 2020-2022 рр., грн.**

Показники	Роки			Відхилення 2022 до 2020 рр.	
	2020	2021	2022	грн	% (раз)
Витрати на оплату праці	26159134	8611142	1015599	-25143535	3,9
Відрахування на соціальні заходи	5820859	1866470	2228291	-3592568	38,3
Матеріальні витрати	17802995	19366223	6709586	-11093409	37,7
Амортизація	3344624	783773	1036715	-2307909	31,0
Інші витрати	17436	780	900	-16536	5,2
Всього	53145048	30628388	20131091	-33013957	37,9

Джерело: узагальнено автором на основі фінансової звітності Глибочицької сільської ради

Структуру витрат за обмінними операціями Глибочицької сільської ради за 2020-2022 рр. представлено на рис. 2.1.





**Рис. 2.1. Структура витрат за обмінними операціями Глибочицької сільської ради за 2020-2022 рр., тис. грн**

Джерело: узагальнено автором на основі фінансової звітності Глибочицької сільської ради

Аналізуючи дані таблиці можна зробити висновок, що загальна сума витрат з необмінними операціями у 2022 р. в порівнянні з 2020 р. зменшилась на 33013957 грн, або на 62,1 %. За досліджуваний період спостерігається зменшення за всіма статтями витрат, так сума витрат на оплату праці зменшилась на 25143535 грн, або на 96,1 %, сума матеріальних витрат зменшилась на 11093409 грн, або на 62,3 %, сума відрахувань на соціальні заходи зменшилась на 3592568 грн, або на 61,7 % та сума інших витрат – на 16536 грн, або у 94,8 р.

Отже, можна зробити висновки, що видатки є надзвичайно важливими об'єктами бухгалтерського обліку бюджетних установ. Вони відображають результат виконання кошторису доходів та видатків, що допомагає керівництву отримувати інформацію щодо фінансового стану установи та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Своєчасний аналіз та постійний контроль за відображенням видатків в обліку бюджетних установ є надзвичайно важливими для досягнення цільового виконання кошторису доходів та видатків. Це також сприяє ефективному використанню

бюджетних коштів загального та спеціального фонду, дозволяючи уникнути не виправданих витрат і оптимізувати управління ресурсами.

## ВИСНОВКИ

Дослідження показало, що доходи, видатки та витрати бюджетних установ розглядаються як окремі об'єкти обліку, але в системі бухгалтерського обліку бюджетних установ вони розглядаються у взаємодії, оскільки між ними існує причинно-наслідковий зв'язок.

Встановлено, що видатки бюджетних установ, пов'язані з наданням нематеріальних послуг, мають економічний зміст, відмінний від витрат госпрозрахункових підприємств та організацій. Видатки визначаються як державні вимоги, які не підлягають поверненню, тобто не компенсуються фінансово. Видатки є важливим показником фінансово-господарської діяльності бюджетних установ, вони є основою для визначення результатів кошторису доходів і витрат, а також для аналізу з метою виявлення внутрішніх резервів.

Для ефективного організування обліку видатків важливо використовувати економічно обґрунтовану класифікацію видатків зазначеними ознаками. Це дозволить не лише краще планувати та реєструвати видатки, але й здійснювати їх більш точний аналіз. Одночасно важливо відзначити, що виокремлення класифікаційних груп видатків має здійснюватися в чіткому відповідності до існуючих методів обліку у бюджетній установі.

Зміцнення контрольних функцій бухгалтерського обліку та вдосконалення його процесу дозволяє покращити дотримання фінансово-бюджетної дисципліни. Бухгалтерський облік, відображаючи всі операції, пов'язані з освоєнням кошторису витрат, дозволяє систематично порівнювати їх з плановими показниками. Також він дозволяє виявляти відхилення фактичних витрат від планових, визначати основні напрямки витрат та покращувати рівень бюджетного кошторисного планування в цілому.

В ході проведеного дослідження було встановлено, що організація обліково-аналітичного забезпечення управління видатками Глибочицької сільської ради є

системою, яка має забезпечувати постійну та неперервну роботу управлінського персоналу для формування необхідної суми видатків. Таким чином, створення ефективної обліково-аналітичної системи управління основними видатками бюджетної установи неможливе без розробки системи бухгалтерського обліку та її адаптації до умов діяльності бюджетної установи.

Досліджено, що для покращення обліку видатків в бухгалтерській службі Глибочицької сільської ради необхідно внести зміни до облікової політики, оформивши ці зміни наказом про особливості облікової політики даної установи, а також врахувати загальні вимоги Положення про облікову політику.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атамас П. Й. Основи обліку в бюджетних організаціях : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 288 с.
2. Бабенко Л. В., Яременко О.О. Основні напрямки обліково-аналітичних процедур та проведення аналізу виконання кошторису доходів і видатків у митних органах. URL: [https://www.google.ru/url?s=web&cd=1&ved=0ahUKENFvamsue\\_2012\\_1\\_19.pdf](https://www.google.ru/url?s=web&cd=1&ved=0ahUKENFvamsue_2012_1_19.pdf)
3. Бондаренко Н.М. Гузенко Ю.А. Сучасні підходи до сутності доходів і видатків бюджетних установ. URL: [http://economyandsociety.in.ua/journal/8\\_ukr/119.pdf](http://economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/119.pdf)
4. Безверхий К. В. Облік в бюджетних установах: Навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2020. 312 с
5. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
6. Васютинська Л.А. Сутність і проблеми підвищення ефективності видатків бюджету. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2009. №35. С. 34-39.
7. Волковська Я.В. Удосконалення організації бухгалтерського обліку в бюджетних установах як засіб підвищення ефективності використання бюджетних коштів. *Управління розвитком*. №18. 2012. С.125-127.
8. Горковенко І. В. Бухгалтерський облік бюджетних установ: стан та перспективи реформування. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Випуск №9 (Ч.2). С. 176-179.
9. Грицак Н. Ю., Мельничук Г.С. Оновлені позиції бухгалтерського обліку в бюджетних установах України. *Фінанси, облік і аудит*. 2015. Вип.2 (26). С. 190-204.
10. Гуцайлюк Л. О. Облік фінансування бюджетних установ. *Галицький економічний вісник*. 2010. №3(28). С. 191-196.

11. Данильчук Ю.М. Особливості обліку касових та фактичних видатків бюджетних установ та шляхи його удосконалення. URL: [http://www.rusnauka.com/35\\_OINBG\\_2010/Economics/76329.doc.htm](http://www.rusnauka.com/35_OINBG_2010/Economics/76329.doc.htm)
12. Данильчук Д. О., Шинальська І.П. Економічна сутність бюджетних видатків. *Роль бухгалтерського обліку, аудиту та податкової політики у розбудові незалежної України на шляху до Європейського Союзу* : зб. праць учасників II Міжнар. наук.-практ. конф. (9-10 листоп. 2023 р.). Житомир : Поліський національний університет, 2023. С. 222-225.
13. Денисюк О. М., Татунь І.А. Фінансовий аналіз діяльності бюджетної установи. *Матеріали 7-ї міжнар. наук.-практ. конф.* 2011. № 3. С. 32–34.
14. Євко Н.О. Касові та фактичні видатки бюджетних установ: їх суть та економічне значення. *Управління розвитком.* №21. 2012. С.122-125.
15. Коваль Л. В., Мазур А. М. Особливості аналізу доходів та витрат розпорядників бюджетних коштів. URL: [http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/10\\_2021/83.pdf](http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/10_2021/83.pdf)
16. Косяченко К.Е. Бюджетні установи як учасники бюджетного процесу: їхні права та обов'язки. URL: [http://www.lj.kherson.ua/2017/pravo05/part\\_2/9.pdf](http://www.lj.kherson.ua/2017/pravo05/part_2/9.pdf)
17. Котова С.С. Касові та фактичні видатки бюджетних установ: їх суть та економічне значення. URL: [www.nbuuv.gov.ua](http://www.nbuuv.gov.ua)
18. Кравченко О. В. Доходи і видатки бюджетних установ у вітчизняній та міжнародній обліковій практиці. URL: [http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/K\\_BOA/kravchenko\\_036.pdf](http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_BOA/kravchenko_036.pdf)
19. Кравченко, О.В. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку в бюджетних установах. *Проблеми обліку, аудиту, аналізу та оподаткування в умовах глобалізації економіки: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції.* 2017. С. 497-503
20. Ларікова Т.В. Проблемні аспекти обліку та звітності суб'єктів державного сектору. URL: <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/23409/1/188-190.pdf>

21. Лемішовський В. І. Бюджетні установи: бухгалтерський облік та оподаткування: навч. посіб. Львів : Інтелект-Захід, 2008. 1120 с.
22. Лищенко О.Г., Шпірна А.І. Вдосконалення обліку видатків загального і спеціального фондів бюджетних установ URL: [http://vestnikdnu.com.ua/archive/201372/lischenko.html\\_shpirna.html](http://vestnikdnu.com.ua/archive/201372/lischenko.html_shpirna.html)
23. Лобачева І. Ф., Стаднік В. В. Економічний аналіз як передумова формування, управління й контролю фінансової політики бюджетних установ. URL: [http://www.rusnauka.com/29\\_DWS\\_2012/Economics/7\\_120516.doc.htm](http://www.rusnauka.com/29_DWS_2012/Economics/7_120516.doc.htm)
24. Лондаренко О.О. Економічна природа видатків та її вплив на обліково-аналітичні аспекти бюджетних установ. *Економіка. Фінанси. Право*. 2008. № 9. С. 15-19.
25. Маначинська Ю. А. Бухгалтерський облік бюджетних асигнувань: новації в законодавстві. *Облік, аналіз і аудит*. 2017. Випуск I-II (65-66). С. 151-163/
26. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку : наказ М-ва фінансів України 29 груд. 2000 р. № 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text>.
27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі № 135 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 18 травн. 2012 р. №568. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0903-12#Text>
28. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.2013 № 1203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14#Text>
29. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996. / Верх. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
30. Фальченко О.О., Чумак В.М. Актуальні питання формування та використання кошторисів бюджетних установ. URL:

<http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI->

[Press/31199/1/vestnik\\_KhPI\\_2017\\_24\\_Falchenko\\_Aktualni\\_pytannya.pdf](http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/31199/1/vestnik_KhPI_2017_24_Falchenko_Aktualni_pytannya.pdf)

31. Чабанюк О.М. Облік надходжень та видатків у бюджетних установах.  
URL: [http://www.rusnauka.com/30\\_NNM\\_2010/Economics/72631.doc.htm](http://www.rusnauka.com/30_NNM_2010/Economics/72631.doc.htm)

32. Черкашина Т.В. Проблеми обліку в бюджетній сфері та шляхи їх вирішення за допомогою інформаційних технологій. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2541/1>

33. Черничук Л.В. Облік у бюджетних установах. URL: <http://referatik.org/literatura/uchebnye-posobija/obl%D1%96k-u-bjudzhetnih-ustanovah-1-v-chernichukm%D1%96-manil%D1%96ch>.

34. Штик Ю.В., Карченкова О.Л. Порівняльна характеристика обліку доходів і видатків бюджетної установи за новим та старим планом рахунків. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2017. № 10. С. 849-852

35. Штимер Л. Т. До питання фінансового аналізу діяльності установ державного сектору економіки. *Економічний форум*. 2016. № 2. с. 329-338.

36. Шинальська І.П. Організація обліку власного капіталу на підприємстві. *Роль бухгалтерського обліку, аудиту та податкової політики у розбудові незалежної України на шляху до Європейського Союзу* : зб. праць учасників Міжнар. наук.-практ. конф. (10 листоп. 2022 р.). Житомир : Поліський національний університет, 2022. 331 С. 307-310.

37. Яковишина Н.А. Актуальні аспекти обліку видатків бюджетних установ. URL: [http://www.rusnauka.com/10\\_DN\\_2015/Economics/7\\_164575.doc.htm](http://www.rusnauka.com/10_DN_2015/Economics/7_164575.doc.htm)



# ДОДАТКИ